

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 25. Franciscus Angulus & Alfonsus Barsena in Tucumaniaë metropoli
Apostolicè elaborant.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

retro annis inexpectatarum conscientiarum tormentis, quas, repetitis ab infantia sceleribus, apud nostros Sacerdotes per intervalla Indorum salutis intentos, incredibili animarum sequutâ pace, depoluere. Saltâ distat quinquaginta leucis Estecum Civitas, in qua civitate cives omnes Sacerdote etiam carentes Sacramentis carere. Quichoam linguam uterque expedite usurpabant: Tonocotana difficultates in Peruano itinere Barsena devoraverat, quarum linguarum beneficio Estecenses Indi, Mysteriorum nostrorum rudes, pro temporis angustiis excoli cœpere. Atque ut laboris fructus perpetuus esset, ex singulis Hispanorum domibus bini Neophyti selecti, & speciali curâ eruditi sunt, qui deficientibus Sacerdotibus initiales Christianæ legis preces & præcepta domesticos edocerent. Personabant compita & ædes Neophytorum, choris piè & hilariter ea, quæ ab Doctoribus suis didicerant, repetentium, tantâ Hispanorum approbatione, ut longè latèque fama volitaret: satis constat, improbo duorum hominum labore ignorantiam utrumque profligatam, & Confessionum usum, hæctenus Indis incognitum, ab omnibus usurpari cœptum fuisse. Mense integro in ea urbe exacto, litteras ab Episcopo Tucumanensi, via subsidia sexaginta leucis utriusque obviam transmittente, recipiunt, quibus ad sancti Jacobi provinciæ metropolim summis votis accersebantur.

ADVENTANTIBUS Sociis, Joannes Ramites Velasco Tucumania Prætor, cum Magistratu & frequenti nobilitate obviam longè progressus, inter varia lætitiæ ostentamenta, eos in urbem, quam cives floribus & arcubus triumphalibus vestierant, invexit: investos Episcopus, supplicatione celebri institutâ, inexplicabili gaudio in templum primum, deinde luculentâ oratione laudatos in ædes suas secum diversaturos induxit. Ceterùm Deus commodissimâ tempestivitate Societatem in Tucumaniam pervexit: nam, præter Episcopum, in tota provincia quinque solummodo Sacerdotes, & pauculi Religiosi pro instituto suo egregiè planè laborantes, versabantur: sed ex tantillo numero rarus erat, qui linguam Indicam tertiare possit: adè ut Episcopus sub onere se faciscere non diffiteretur. Urbis Sancti Jacobi quingentis Hispanorum familiis constabat, in cujus unius urbs ditione octoginta millia sagittariorum varias linguas usurpantium, præter imbellem multitudinem, in album fundatores retulerant: quibus magna ex parte temporum injuriis communi Indiarum malo morte sublatis, adhuc supererat ingens numerus, nullos animatum suarum curatores idoneos facillè habiturus, si Societatem Episcopus in suum auxilium non vocasset. Læti igitur Patres in amplissimâ animarum messe se esse constitutos, parès tantæ segeti vires exeruere. Et quia non ignari erant parum admodum se profecturos, nî Hispani præluerent morum exemplo, nihil in publicis privatisque sermonibus inexpertum omisere, quod ad eorum mores corrigendos pertineret. Pendebant Hispani, pro ingenitâ gentis pietate, ab ore novorum Doctorum, conciones, catecheses, colloquia, lectiones, & ordinarias Societatis operas diu noctuque magno fervore usurpantium. Quotidie insignia reportabantur de Dæmone spolia: sive lascivus feminarum luxus, sive Hispanorum nimius in Indos dominatus, sive juventutis solita vitia castigarentur. Exhomologesi purgata civitas est universa. Christi Corpore pasti pœne omnes; pueri doctrinâ Christianâ informari in parentum suorum magistros evadabant: repullulabat ubique obruta vitii Hispanorum pietas, adè ut Episcopus ob vocatam Societatem omnibus lætitiis incesset. Inter tantorum laborum furtiva intervalla, Alfonso Barsena, præter Tonocotanam linguam, Kakanam etiam finitimis populis maximè usitatam didicerat. Franciscus Angulus linguâ Indorum generali utebatur. His linguarum armis ambo in Dæmonem inveciti, nullis laboribus parcebant, quò Ethnici, iniquo domino abjurato, ad Christi partes seriò animum adjicerent: selecti etiam hic Neophyti, qui populares suos domi docerent. Festis diebus, prælata Cruce, focii ingentem Indorum turbam Catechesim ad modulorum canentium per urbem ducebant, eo fine, ut ab lasciviis & ebrietate, his præsertim temporibus usitatis, gentem abstinere, & doctrina suavius per modulationem in animos influeret: Episcopo interim ægrè se domi continente, & frequenter

*Et Estecum.**Excolendi
modis.*CAPUT
XXV.*Franciscus
Angulus &
Alfonso
Barsena in
Tucumania
metropoli
Apostolicè
elaborant.**Franciscus
Victoria piscopus socios
amantèr re-
cipit.**Status Tu-
cumania,
Numerofitas
Indorum.**Socii Hispani
profana.**Barbaros
erudiunt.*

Et baptizati.

lociis Cantantium choros ducentibus adjuncte, secumque civium turbas ad gratulandum trahente: quibus artibus, in comperto est gentem novam ita affectam, ut innumerabilis multitudo partim Christianis instituta præceptis, partim etiam ad Christi religionem traducta fuerit. Quot tum Barbarorum millia baptizata sint, non satis liquet: nam primi illi provinciæ nostræ heroës non æquè sua scribere ac multa pro Christo facere amabant; nec mihi sincerè res scribenti lubitum est incerta pro certis ex vaga fama posteritati transmittere. Certum est, præter ingentem baptizatorum variis linguis utentium numerum, Neophytos omnes aliàs baptizatos, confessione Sacramentali nusquam antea usurpatâ, purgatos, & propè innumeros ad legitimam uxorem ducendam, cum antea plerique Neophyti lege veteri viverent, fuisse inductos. adeò ut Barsena, parcissimus rerum suarum æstimator, miraretur quî tantis laboribus non succumberet.

CAPUT

XXVI.

Alfonso

Barsena

Estecenses

ad Fidem

adducit.

*Multos ba-**pizant.**Apostata**damno**baptizati.**Alfonso**Barsena**tempus ritè**paratur.**Sex mille**Barbaros**et sexcentos**baptizant.*

CAPUT

XXVII.

Francisco

Angulo &

Alfonso

Barsena

Cordubensem

tractum

Apostolicè

percurrunt.

*Quingentos**baptizant.**Item trecentos.*

SECUNDUM id, Episcopus Tucumanensis, Francisco Angulo, Inquisitionis Fidei commissionibus occupato, apud se retento, Alfonso Barsenam cum Joanne Villega laico ad Estecensem urbem remittit. Causa mittendi fuit, ut Indigenas Ethnicos in quinquaginta pagis urbi subcentis ad Fidem Christo dandam sollicitaret, & sacerdotem externum suo nomine Hispanis præficeret. Ex itinere mortales quamplurimos obviis in pagis salutaribus aquis lavit. Esteci, ad expiandos cives, paucos dies commoratus, Ethnicorum vicos, ad quos mittebatur, per abrupta montium, & paludum arundineta, longè abs se invicem disparatos, adiit. Paulò antequam illuc appelleret Barsena, notabili animarum damno, Religiosus quidam Apostata, nescio unde advectus, quamplurimos Ethnicos nullis præceptis ante imbutos sacrilegè, nullo Sacramenti sequuto effectu, baptizaverat; qui interrogati de rebus ad Christi religionem legemque pertinentibus, id modò respondebant, se lotos quidem esse, sed, quòd Hispanæ linguæ rudes essent, quid cum hac lotionem percepissent, cognoscere se nequivisse. Hos Barsena ritè eruditus mèlioribus aquis iterum immergit. Porro in convertendis ad Christum Estecensibus Indis ita singulos dies partitus fuerat, ut duabus horis antelucanis somnum excutiens, in proxima nemora aut campos longè ab turba se reciperet, Deum oraturus, ut vellet caelestium lumen gentibus impertiri: inde faciebat, sacrificio peracto, verba ad concionem: reliquum matutini temporis spatium catechesi tradendæ cum socio terebat: vespertinis horis, ritè baptizandis Indis, & matrimonio jungendis, expiandisve Neophytis, vacabat; nullâ ferme habitâ corporis ratione. Cæterum quid per abrupta montium, per abdita sylvarum, vel per paludum arundineta, Indos hinc inde vagos indagando, barbaro cibo contentus, omnibus modis cavens ne aliquis Ethnicus sibi elaberetur, passus uterque fuerit, speramus pro dignitate scripta esse in libro vitæ. Novem solidos menses tenuit hic labor, ingenti planè fructu: nam sex millia Barbarorum supra sexcentos suâ manu Barsena baptizavit, multis parium millibus matrimonium incuntibus legitime adfuit: aliarum expiationum iniri numerus non potuit. Quibus rebus perfectis, ambo eò unde venerant, Episcopi vocatu, magnâ omnium ordinum pro re feliciter gesta aggratulatione, rediere.

REDUCES, cum Francisco Angulo, ejusdem Episcopi missu, ad Cordubensem tractum eadem ratione procurandum, nullâ ferme datâ respirandi morâ, properavere. Centum leucis abest Corduba, ab sexdecim annis ædificata, ab provinciæ metropoli, unde simul discesserant: quo itinere per immensa nemora tygribus passim habitata confecto, incredibili Hispanorum lætitiâ recepti sunt. Sed ubi personuit Barsenæ tuba Apostolica, nullus fuit, qui non conscientias suas apud advenas sacerdotes deponere vellet. Ex Indis, Hispanorum servitiis in urbe addictis, ob varietatem linguarum erudiri difficilibus, quingenti, & eo numero plures, statim baptismum recepere: per tractum verò Cordubensem excursionem facta, primo mense trecentos Ethnicos ad Christi Fidem, & quadringentos Neophytos ad legitimum matrimonium, socii perduxere. Ulteriora meditantibus nuncius ad-

fertur,